

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	503
Land:	Afghanistan
Kilde:	LIFOS
Titel:	Migrationsverket. Rapport från utredningsresa till Afghanistan den 5-8 oktober 2013
Udgivet:	28. november 2013
Optaget på baggrundsmaterialet:	20. januar 2014

2013-11-28

Rapport från utredningsresa till Afghanistan den 5 – 8 oktober 2013

1. Innehåll

2.	English summary.....	4
3.	Inledning	6
3.1.	Bakgrund	6
4.	Säkerhetsläget	7
4.1.	Utvecklingen under de senaste två åren	7
4.2.	Säkerhetsläget idag.....	8
4.2.1.	Kabul	9
4.2.2.	Provinshuvudstäder	10
4.2.3.	Övriga delar av landet	11
4.3.	Internflyktingar – (internally displaced persons IDP).....	13
4.4.	Framtiden.....	13
5.	Den allmänna situationen för mänskliga rättigheter	15
5.1.	I städer med statlig kontroll.....	15
5.2.	Omstridda områden	16
5.3.	I områden som styrs av talibaner.....	16
5.4.	Myndigheternas möjligheter till skydd.....	17
5.4.1.	Polisen.....	17
5.4.2.	Domstolarna	18
5.4.3.	Rättskipning inom civilsamhället.....	18
6.	Särskilt om vissa riskgrupper	19
6.1.	Poliser.....	19
6.2.	Statliga tjänstemän	21
6.3.	Övriga personer som kan associeras till staten eller de utländska styrkorna.....	21
6.4.	Kvinnor.....	21
6.5.	Nya riskgrupper	23
7.	Återvändande	23
7.1.	Urbanisering	23
7.2.	Social rörlighet	24
7.3.	Pågående återvändande	24
7.4.	Stöd till återvändare.....	26
7.5.	Resa inom Afghanistan	26
	Källförteckning	28
	Förkortningslista	30

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation (2008). Den är sammanställd utifrån noggrant utvalda och allmänt tillgängliga informationskällor. Alla använda källor refereras. All information som presenteras, med undantag av obestridda/uppenbara fakta, har dubbelkontrollerats om inget annat anges.

Informationen har noggrant granskats, utvärderats och bearbetats under en begränsad tid. Sammanställningen gör inte anspråk på att vara uttömmande och bör inte tillmätas exklusivt bevisvärde i samband med avgörandet av ett enskilt ärende.

Om en specifik händelse, person eller organisation inte nämns i rapporten innebär inte detta att händelsen inte har ägt rum, eller att personen eller organisationen inte existerar. Informationen i rapporten återspeglar inte nödvändigtvis Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och det finns ingen avsikt att genom rapporten göra politiska ställningstaganden.

2. English summary

During the last 18 months have the Afghanistan National Security Forces (ANSF) gradually taken over the responsibility for the security in Afghanistan from the international forces, who according to plan shall be withdrawn by the end of 2014. The International Security Assistance Force (ISAF) has during 2013 let the ANSF handle most of the security within Afghanistan without the assistance of the ISAF-forces.

During this transition process the nature of the conflict has changed. The armed opposition groups have changed focus from the international forces to Afghan targets; especially the police and state authorities. The armed opposition groups have also increased their activities in the east, north and north-west to prove their ability to strike anywhere.

Kabul and the main provincial cities remain relatively safe. Occasional insurgent attacks within these cities are targeted attacks, whereby civilian casualties are considered by the armed opposition groups as collateral damage.

In the rural areas and the small cities the security situation varies. In general, the provinces in the south-east are more affected by the conflict. The Taliban have changed tactics and currently use more improvised explosive devices instead of armed attacks. The Taliban have no complete control over any province but they have control over some districts in some provinces. In the rural areas it is common that the government has control over the territory until night falls - insurgent groups then take over control. Illegal groups are increasing all over the country. As a result, there are more illegal roadblocks and increased threats, violence and extortion of civilians.

When there are local armed attacks in the areas affected by conflict, there is usually a small or medium-sized temporary displacement of civilians. There has not been registered any major internal displacement of civilians during the last years. Most civilians that are temporarily displaced by conflict do not leave the province. They go to the next district and return to their homes as soon as the fighting has ceased. The number of internally displaced persons is very uncertain as there is no individual registration.

Security analysts do not think that there will be any immediate changes in the security situation in Afghanistan during the next few years. Most of the security has already been handed over to the ANSF. The election next year will however be a strain on the ANSF as numerous polling stations are considered to need a high level of security. The Taliban are still optimistic that they will win over Kabul as soon as the international forces leave, but most security analysts think that the Taliban are overestimating their own capacity and underestimating the ANSF. There are no signs that the

northern warlords will begin to fight. These have during the last years gained political and economic power, which they are not eager to lose.

Even though the conflict level might be low in Taliban-controlled areas, the situation for human rights quickly deteriorates when the Taliban take control. In the disputed areas it is often impossible for the government to assist civilians that are injured or threatened. There is in general impunity for crimes committed in the disputed areas by criminals and armed opposition groups.

Police resources are limited as almost 70 per cent are devoted to fighting insurgents. Around 10 per cent of police resources are used for defence and border control. Therefore only 20 per cent are being used to fight ordinary crime. The police officers – both national and local – have during the last year become the main target for the insurgency. Despite these security problems, there are no problems in recruiting new officers as it is a secure income which can provide for a whole family. There are only problems in recruiting women as their families are concerned for their safety. It is not common that police officers change sides and join the Taliban-forces.

Targeted killings are increasing not only with focus on the police forces. The targets are currently anyone with a connection – even a limited one – with the government or the foreign troops. It is likely that election workers will be a main target next year.

It is very hard for a woman to get a sustainable livelihood and move around in Afghanistan if she does not have support from a male in her family. Violence against women is still a main issue that the Non-Governmental Organizations (NGO) in Afghanistan have to deal with. Safe-houses for women are run by the NGO but are only a temporary solution.

During the last 10 years more than 5,7 million Afghans have returned from foreign countries. There is still a significant return process to all parts of Afghanistan for voluntary returns supported by UNHCR. Returnees from Europe are supported by different programs administered by IOM. Returnees often settle in the major cities instead of going back to their former residence for different reasons: work-opportunities, loss of property etc. This creates a huge urbanization rate and thereby a strain on the community service in the cities.

There are no legal restrictions that limit travel within the country for an Afghan national. There are also no legal obstacles for a national to settle anywhere. The major roads can be dangerous and the most secure way to travel is by air. Persons from one ethnic group can settle in an area dominated by another ethnic group if they have work there.

3. Inledning

Denna rapport är framtagen efter att en delegation från Migrationsverket besökt Kabul.

3.1. Bakgrund

Migrationsverket har planerat och därefter genomfört utredningsresa till Kabul den 5 – 8 oktober 2013.

Huvudsyftet med utredningsresan var att inhämta aktuell och detaljerad information om säkerhetssituationen i Afghanistan. Därtill fanns det ett behov av att få aktuell och konkret information om terrorgrupper och miliser samt situationen för kvinnor, barn och internflyktingar.

I Kabul konsulterade delegationen företrädare för Inrikesministeriet. Vidare konsulterades företrädare för nationella organisationer såsom Afghanistan Analyst Network, Afghanistan Independent Human Right Commission och Afghanistan Research and Evaluation Unit. De internationella organisationer vi konsulterade i Kabul var Norwegian Refugee Council, UNAMA HR-Office, UNHCR, International Organization for Migration, International Crisis Group, Svenska Afghanistankommittén and UN Department for Safety and Security. Samtliga medlemmar i delegationen har deltagit i alla mötena.

Delegationen erhöll omfattande stöd från Sveriges ambassad i Kabul för att förbereda besöket och genomföra mötena i städerna.

De källor som använts är alla redovisade, men till viss del anonymiserade för att inte exklusivt peka ut uppgiftslämnare. Rapporten gör inte anspråk på att vara uttömmande och bör inte tillmätas exklusivt bevisvärde i samband med avgörandet av ett enskilt ärende. Informationen i rapporten återspeglar inte nödvändigtvis svenska Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och det finns ingen avsikt att genom rapporten göra politiska ställningstaganden. Migrationsverket är ansvarigt för rapporten.

4. Säkerhetsläget

4.1. Utvecklingen under de senaste två åren

De huvudsakliga parterna i konflikten i Afghanistan är den afghanska nationella säkerhetsstyrkan (Afghanistan National Security Forces - ANSF), som till viss del assisteras av de internationella militära styrkorna och beväpnade oppositionsgrupper (Armed Opposition Groups - AOG), framförallt Taliban, Haqqani nätverket och Hezb-e-Islami Gulbuddin Hekmatyar¹.

Sedan 2011 har det pågått förhandlingar med de mer moderata inom Talibanrörelsen för att främja fredsprocessen².

Myndigheterna har under de senaste åren arbetat aktivt med stöd till jordbrukare för att minska odlingen av opium-vallmo. Detta har medfört att odlingarna har minskat i omfattning. Idag är 17 provinser helt befriade från odling av opium-vallmo³.

Under de senaste 18 månaderna har ANSF gradvis tagit över ansvaret för säkerheten i Afghanistan från de internationella styrkorna, som enligt plan ska ha dragit sig ur Afghanistan senast i slutet av 2014. ISAF (International Security Assistance Force) har under 2013 arbetat för att låta ANSF hantera säkerheten utan ISAF-styrkornas assistans. Enligt försvarsministeriet har ANSF under 2013 självständigt genomfört 90 procent av alla militära operationer⁴.

Under övergångstiden har konfliktens natur förändrats. AOG har ändrat sitt focus från de internationella styrkorna till afghanska mål. Framförallt mot polisen och de statliga myndigheterna. AOG har under det senaste året utfört attacker även i tidigare lugna områden. De flesta attacker genomförda av Talibanrörelsen i östra, norra och västra delarna syftar huvudsakligen till att rörelsen ska bevisa sin förmåga att slå till var som helst⁵.

Det förekommer inget sekteristiskt våld i Afghanistan även om populationen på de flesta platser har en blandad etnicitet⁶.

¹ UNHCR; Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan (2013)

² ibid

³ Företrädare för Inrikesministeriet, Kabul

⁴ UNAMA, Mid-Year Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict 2013, sid 6

⁵ Företrädare för UN Department for Safety and Security (UNDSS), Kabul

⁶ Företrädare för Norwegian Refugee Council, Kabul

4.2. Säkerhetsläget idag

Varje år benämner Talibanrörelsen sin kampanj mot regimen och mot de internationella styrkorna. Detta år (2013) heter kampanjen Khaleed bin Waleed, efter en befälhavare som drev ut romarna från Syrien⁷.

Hittills under 2013 har det i snitt skett 460 olika säkerhetsincidenter per vecka runt om i Afghanistan. I detta begrepp ligger dock även arresteringar (cirka 6 %) försöksbrott och bomber som hittats innan de utlösts (cirka 15%). I snitt har talibanerna genomfört cirka 2 – 3 s.k. högprofilerade attacker per vecka. Cirka 40 - 45 procent av säkerhetsincidenterna är väpnade attacker och cirka 16 procent är utlösta hemmagjorda sprängladdningar (Improvised Explosive Device - IED)⁸.

I den afghanska nationella säkerhetsstyrkan (ANSF) ingår afghanska armén, som idag består av cirka 215 – 300 000 soldater⁹, nationella polisen som har cirka 157 000 poliser anställda¹⁰. Därtill kommer cirka 20 000 lokala poliser¹¹. Under 2012 dödades 3 700 av ANSF:s personal. Under detta år – från mars till början av oktober har redan 5 600 av ANSF:s personal dödats. ANSF har på grund av de höga dödstalen avskedat en del officerare för att de oansvarigt satt sina soldater i farliga situationer och oansvarigt orsakat civila dödsoffer. ANSF rapporterar att de under året har dödat 12 000 talibaner¹².

Trots det höga antalet väpnade attacker har konflikten i Afghanistan ändrats på så sätt att det huvudsakligen rör sig om målinriktade attacker. Talibanrörelsens främsta mål idag är den nationella och den lokala polisen. Mellan 10 – 12 poliser dödas varje dag i Afghanistan. Talibanrörelsen erbjuder en belöning för varje polis eller statlig tjänstman som dödas¹³.

Väpnade attacker har ökat mot nationella mål eftersom talibanrörelsen är mer självsäkra när de attackerar afghanska polisen än de är vid attacker mot ISAF. En annan orsak till att attackerna mot ISAF minskat är att antalet ISAF-baser har minskat och de utför allt färre operationer¹⁴. De väpnade attacker som genomförs idag av AOG sker sällan genom militär konfrontation. AOG väljer istället IED-attacker för att minska risken för sig själv¹⁵.

Antalet IED-attacker har ökat kraftigt under det senaste året. IED-attackerna riktar sig oftast mot vägspärrar, konvojer och ANSF. De kan dock även

⁷ ibid

⁸ ibid

⁹ Företrädare för Afghan Research and Evaluation Unit, Kabul

¹⁰ Företrädare för Inrikesministeriet, Kabul

¹¹ Företrädare för ICG, Kabul

¹² Företrädare för UN Department for Safety and Security (UNDSS), Kabul

¹³ Företrädare för Inrikesministeriet, Kabul och företrädare för UNAMA, Kabul

¹⁴ Företrädare för UN Department for Safety and Security (UNDSS), Kabul

¹⁵ Företrädare för UNAMA, Kabul och Afghanistan Research and Evaluation Unit, Kabul

inrikta sig mot enskilda statliga tjänstemän och polisbefäl¹⁶. Antalet riktade attacker på lokala civila med anknytning till staten har ökat dramatiskt. Man har upphört med beskjutningar från motorcykel och använder sig istället av IED mot det riktade målet vilket ökar riskerna för förbipasserande¹⁷.

Antalet civila dödsfall under januari – juni beräknas till 1 038. Under samma tid har 1 825 civila skadats. Cirka 75 procent av de civilpersoner som dödsats eller skadats har drabbats av attacker från AGE, varav merparten av väpnade attacker och IED¹⁸.

Samtliga analytiker är överens om att talibanrörelsen är splittrad. Quettas talibanrörelse står mot Peshawars, den pakistanska rörelsen mot den afghanska rörelsen och unga talibaner mot gamla. Talibanernas äldre garde är mer mottaglig för fredsprocessen än de unga. Därtill kommer att talibanerna känner sig hotade av den lokala polisen eftersom denna har lokal förankring. Om talibankrigaren också är lokal måste han slåss mot egna släktingar och grannar. Detta är en av anledningarna till lokala polisens framgångar, som också gjort dem populära bland civilbefolkningen¹⁹. Även om det alltjämt inträffar att talibanerna attackerar vägspärrar så är smärre lokala incidenter vanligare. Talibanerna har förlorat mellanskiktet av ledarna inom organisationen. När det lägre skiktet agerar utan ledarskap anfaller de bara lokala mål. I många fall har talibanerna förlorat kontroll vilket leder till att kriminella tar över²⁰.

Till skillnad från våldet i Mellanöstern har våldet i Afghanistan inte under de senaste åren haft sektaristiska inslag²¹. Det finns inte heller någon etnisk konflikt i Afghanistan – förutom den regelbundet återkommande konflikten med kuchis²².

4.2.1. Kabul

Kabul har förändrats – speciellt under det senaste året då det har byggts upp en ganska omfattande säkerhetsapparat²³. Den statliga säkerhetsapparaten har kontroll över Kabul och cirka 20 km runt staden²⁴.

4.2.1.1. Säkerhetsincidenter

Det har skett färre än 10 högprofilerade attacker i Kabul distrikt under 2013, vilket är hälften av alla högprofilerade attacker som skett i landet under året. De mest spektakulära är de som drabbat huvudstaden: attacken i maj mot

¹⁶ ibid

¹⁷ Företrädare för UNAMA, Kabul

¹⁸ UNAMA Mid-Year Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict 2013, sid 11ff

¹⁹ Företrädare för UNAMA, Kabul

²⁰ Företrädare för UNHCR, Kabul

²¹ Företrädare för Norwegian Refugee Council, Kabul

²² Företrädare för UNHCR, Kabul

²³ Företrädare för ICG

²⁴ Företrädare för Afghanistan Analysts Network, Kabul

IOM och tre attacker i juni mot presidentpalatset, flygplatsen och högsta domstolen²⁵.

Trots dessa spektakulära attacker pågår normalt vardagsliv i Kabul. Samtliga myndigheter, internationella och nationella icke-statliga organ som är verksamma i Afghanistan har sina huvudkontor i Kabul.

4.2.1.2. Påverkan på civilbefolkningen

Säkerhetsläget i Kabul medför att många söker sig till staden, som expanderat enormt under de senaste åren. Det pågår mycket nybyggnation av bostäder i staden. Priserna på nybyggda fastigheter och lägenheter är dock höga²⁶. Många etniska minoriteter – t.ex. hazarer, som är oroliga för att bo kvar i sina provinser pga. tidigare erfarenheter, bosätter sig för närvarande i staden²⁷.

Den stora inflyttningen till Kabul innebär en påfrestning för den sociala infrastrukturen i staden²⁸.

4.2.2. Provinshuvudstäder

Provinshuvudstäderna står under statlig kontroll. Det enda undantaget är provinshuvudstaden i Nuristan. Där har talibanrörelsen kontrollen²⁹. I de stora städerna, såsom Herat och Kandahar har den statliga säkerhetsapparaten kontroll upp till cirka 10 km runt staden³⁰.

Provinsstäder såsom Kandahar och Herat bedöms av alla säkerhetsexperter såsom säkra. Våldet i provinshuvudstäderna har minskat eftersom det finns en omfattande bevakning av ANSF runt städerna³¹.

4.2.2.1. Säkerhetsincidenter

Enstaka fastän välplanerade högprofilerade attacker och självmordsattacker har genomförts i Herat, Jalalabad, Kunduz city, Farah city och Ghazni city. Sådana attacker är dock förhållandevis ovanliga³². Utöver detta genomförs i provinsstäderna mindre attacker mot enskilda mål såsom mot poliser, domare, politiker och övriga statstjänstemän.

4.2.2.2. Påverkan på civilbefolkningen

En hög andel av Afghanistans befolkning bor idag i städerna³³. Provinshuvudstäderna är oftast säkra³⁴.

²⁵ Företrädare för UN Department for Safety and Security (UNDSS), Kabul

²⁶ Företrädare för Norwegian Refugee Council

²⁷ Företrädare för ICG, Kabul

²⁸ Företrädare för UNAMA, Kabul

²⁹ Företrädare för Inrikesministeriet och UNAMA, Kabul

³⁰ Företrädare för Afghan Analyst Network, Kabul

³¹ Företrädare för ICG, Kabul

³² Företrädare för UN Department for Safety and Security (UNDSS), Kabul + UNAMA Mid-Year Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict 2013, sid 11ff

³³ Företrädare för Norwegian Refugee Council, Kabul

³⁴ Företrädare för UNHCR, Kabul

Svenska Afghanistankommittén är verksamma i norra och nordöstra Afghanistan. Under de senaste två – tre åren har säkerhetssituationen på landsbygden i norr gått från ganska säker till mindre säker. Detta har lett till att kommitténs anställda numera bara reser till provinshuvudstäderna. De tvekar om de behöver besöka landsbygdsområden. De boende i provinshuvudstäderna känner sig naturligtvis mindre säkra om landsbygden utanför staden är osäker. Arbetslöshet är dock den största orsaken till att människor känner sig otrygga i provinshuvudstäderna. Många människor flyttar idag in till provinshuvudstäderna. Detta riskerar att öka kriminaliteten i städerna. Inflyttningen ökar också priserna på bostäder etc.³⁵.

Under det senaste året har det varit fler väpnade attacker mot internationella organisationer och utländska beskickningar även i provinshuvudstäderna. Alla dessa attacker kan beskrivas som målinriktade attacker (targeted attacks). När det händer en väpnad attack i ett bostadsområde dör och skadas civila. Den som är på fel plats vid fel tillfälle riskerar att dödas eller skadas³⁶.

4.2.3. Övriga delar av landet

Landsbygden och de mindre städerna är olika påverkade av konflikten. Generellt sett kan man säga att provinserna i sydöstra delen är mest påverkade av motsättningarna mellan regeringen och AOG³⁷.

Talibanrörelsen har ingen fullständig kontroll av någon provins men de har kontroll över vissa distrikt i vissa provinser³⁸. Även på landsbygden och i de mindre städerna, som dagtid kontrolleras av staten förekommer det i närmare 80 procent av provinserna att AOG och smugglare har kontroll på natten³⁹.

4.2.3.1. Säkerhetsincidenter

I provinserna är oftast inte alla distrikt drabbade av konflikten. De provinser som har distrikt som drabbats av flest säkerhetsincidenter under 2013 är: Farah, Helmand, Kandahar, Ghazni, Logar, Paktya, Nangahar, Laghman, Kunar, Kunduz och Faryab. Incidenterna är dock inte av sådan karaktär att provinserna kan anses utgöra zoner där kontinuerliga strider pågår utan som omstridda områden. Merparten av säkerhetsincidenter i distrikten Logar, Ghazni, Kandahar, Helmand, Farah och Faryab är knutna till Highway 1 (se 7.5)⁴⁰.

³⁵ Företrädare för Svenska Afghanistan Kommittén, Kabul

³⁶ ibid

³⁷ Företrädare för UN Department for Safety and Security (UNDSS), Kabul

³⁸ Företrädare för Afghan Analyst Network, Kabul

³⁹ Företrädare för Norwegian Refugee Council, Kabul

⁴⁰ Företrädare för UN Department for Safety and Security (UNDSS), Kabul

Kandahar and Helmand är alltså de provinser som är mest påverkade av IED-attacker. Därefter kommer Faryab⁴¹.

De väpnade attacker som sker på landsbygden är ofta av den art att AOG, som gömt sig i byarna bland civilbefolkningen kommer ut från byarna och beskjuter den afghanska armén eller ISAF-styrkor, som därefter besvarar elden⁴².

Förekomsten av illegala beväpnade kriminella grupperingar har ökat i nordöstra och norra delarna av landet; t.ex. i Kunduz, Balkh, Jawsjan, Wardak, Logar och Takhar. Grupperna upprättar illegala vägspärrar och gör sig skyldiga till misshandel, våldtäkter och utpressning⁴³.

Helmand och Badakshan är mest drabbade av drogkriminaliteten. Helmand - eftersom denna stat har flest odlare. Badakshan - för att drognätverken behöver hålla smuglingsvägarna över provinsen fria från kontroll av polisen. Droger har blivit en allt viktigare inkomstkälla för AOG⁴⁴. När oroligheterna i Badakshan bröt ut i februari 2013 lämnade befolkningen området och begav sig cirka 20-30 km bort från striderna. När striderna upphörde återvände befolkningen till hemorten⁴⁵.

4.2.3.2. Påverkan på civilbefolkningen

Norwegian Refugee Council arbetar mycket utanför städerna för att hjälpa internflyktingar. De arbetar i alla delar av Afghanistan och har kontor i Mazar-e-Sharif, Kunduz, Faryab, Sar-e-pol, Herat, Jalalabad, Kunar och Kandahar. På dessa kontor arbetar både nationell och internationell personal. I de konfliktpåverkade områdena är det vanligt med illegala vägspärrar. För att undvika vägbomber och illegala vägspärrar försöker de få information från folk bosatta i området när de rör sig över landsbygden. På deras fordon finns också anordningar för att upptäcka IED⁴⁶.

Vid lokala konfliktutbrott förekommer liten eller mediumstor flykt av lokalbefolkning. Inga större fall av internflyktingar har registrerats⁴⁷.

Afghaner på landsbygden upplever idag att AOG har en faktisk kontroll i många delar av Afghanistan⁴⁸. Lokalbefolkningen har lågt förtroende för den afghanska arméns förmåga⁴⁹.

⁴¹ UNAMA Mid-Year Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict 2013, sid 11ff

⁴² Företrädare för Afghan Analyst Network, Kabul

⁴³ Företrädare för UNAMA, Kabul

⁴⁴ Företrädare för UN Department for Safety and Security (UNDSS), Kabul

⁴⁵ Företrädare för UNHCR, Kabul

⁴⁶ Företrädare för Norwegian Refugee Council, Kabul

⁴⁷ ibid

⁴⁸ UNHCR; Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan (2013); Norwegian Refugee Council, Kabul

⁴⁹ Företrädare för Afghan Analyst Network, Kabul

Staten har kontroll över städerna, men ingen hållbar kontroll av landsbygden. På landsbygden och i de mindre städerna har staten kontroll under dagen, men de oppositionella grupperingarna tar över på natten⁵⁰.

Afghanistan Analyst Network har afghanska utredare anställda. Dessa reser till alla delar av Afghanistan. Utredarna har egna kontakter och nätverk och har inga problem att resa runt i landet. De stora vägarna – såsom Highway 1 – är dock farliga. Motorvägen mellan Kabul och Nuristan är stängd⁵¹.

4.3. Internflyktingar – (internally displaced persons IDP)

UNHCR anger i sin rapport att det i juni 2013 finns drygt 574 000 internflyktingar i Afghanistan⁵². Företrädare för UNHCR i Afghanistan anger dock att siffran är osäker. Skälet till detta är att personernas namn inte registreras. Därmed kan familjer som flyttar från landet in i en stad räknas en gång. Flyttar de därefter till provinshuvudstaden räknas de ytterligare en gång. Flyttar de sedermera även till Kabul räknas de på nytt. Personer som försvinner från en ort eller ett läger räknas inte bort från siffran⁵³.

Norwegian Refugee Council uppger att i UNHCR:s siffra finns folk som flytt från sin hemort för mycket länge sedan, personer som återvänt från Iran, Pakistan och Europa, ekonomiska migranter som flyttat för att söka arbete på annan ort och de som flytt pga. säkerhetsläget. Siffran över internflyktingar är därför mycket osäker⁵⁴.

Svenska Afghanistankommittén har inte sett många som flytt från konfliktområden. Det finns inte många internflyktingar från de södra provinserna i de norra provinserna. Den som behöver fly på grund av väpnade attacker reser bara en kort tid till omgivande distrikt. De återvänder till sina hem så snart det är säkert för att de känner ett behov av att skydda sin egendom⁵⁵.

4.4. Framtiden

I april 2014 kommer det att hållas val till provinsråden och presidentämbetet. Val till parlamentet planeras till 2015.

Myndigheterna har inför valet säkerhetsklassat de utsedda vallokalerna. Hälften av vallokalerna har klassats som hög säkerhetsrisk. Det kommer därmed att krävas en stor säkerhetsapparat för att genomföra valet⁵⁶.

⁵⁰ Företrädare för Afghanistan Research and Evaluation Unit, Kabul

⁵¹ ibid

⁵² UNHCR, Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan (2013)

⁵³ Företrädare för UNHCR, Kabul

⁵⁴ Företrädare för Norwegian Refugee Council, Kabul

⁵⁵ Företrädare för Svenska Afghanistan Kommittén, Kabul

⁵⁶ Företrädare för Afghanistan Analyst Network, Kabul

Under valet finns det en risk för att folk prioriterar etniciteten istället för valbudskapet vid röstning. Men det är dock inte troligt att det skulle leda till sektaristiskt. Folk är trötta på krig och kandidaterna är multietniska. De etniska grupperna har olika agendor så det kan finnas spänningar, men inte mer än det. Förra valet ledde inte till några etniska spänningar⁵⁷.

Eftersom ANSF idag hanterar merparten av säkerheten i Afghanistan gör de flesta analytiker bedömningen att ANSF kommer att klara säkerheten även 2014 och framåt. De flesta analytiker anser inte heller att det är troligt att talibanerna återigen kommer till makten⁵⁸.

Det finns naturligtvis risker, vilket flera påpekar: ANSF:s ledarskap kan påverkas av valresultatet på så sätt att säkerhetsstyrkorna splittras och stödjer individuella grupper istället för staten Afghanistan. Något tecken på att organisationen skulle splittras har dock ännu inte skönjts⁵⁹. Flera av de vi talat med påpekar också att finansieringen av ANSF är ytterst viktig för att hålla ihop organisationen⁶⁰.

Talibanrörelsen är alltså optimistisk och tror att de kan återta makten i Kabul, men de har en övertro på sin egen förmåga och underskattar ANSF⁶¹. Fastän ANSF idag sköter huvuddelen av säkerheten i landet har talibanerna inte lyckats få kontrollen över fler områden. I stället har de på vissa platser förlorat kontrollen. De har inte heller fått stöd från civilbefolkningen. Talibanerna kommer inte att välkomnas någonstans i Afghanistan och när talibanerna talar om att vinna är det inte trovärdigt. Kabul har inte blivit osäkrare, vilket tyder på att staten kommer att hålla. Någon osäkerhet runt genomförandet av valet har inte heller skapats. När ISAF lämnar måste talibanerna visa att de ska slå ANSF militärt, vilket idag synes osannolikt. ANSF blir bättre och mer säkra på sin kapacitet⁶². Därtill kommer att talibanrörelsen är splittrad. Vissa talibaner från Quetta har påbörjat förhandlingar med regeringen. Andra talibaner har familjer i Pakistan, som utövar tryck på dem i motsatt riktning⁶³.

Samtliga analytiker är eniga om att det inte finns några tecken på att krigsherrarna i norr kommer att starta något inbördeskrig. Det är inte heller sannolikt att krigsherrarna ännu en gång kommer att låta talibanerna ta makten⁶⁴. Krigsherrarna har under åren skapat sig en politisk och ekonomisk makt, som de inte vill riskera att förlora⁶⁵. Västvärlden överdriver

⁵⁷ Företrädare för Afghanistan Research and Evaluation Unit, Kabul

⁵⁸ Företrädare för ICG, Kabul, Företrädare för Afghanistan Analyst Network, Kabul, Företrädare för UN Department for Safety and Security, Kabul

⁵⁹ Företrädare för Afghanistan Analyst Network, Kabul, Företrädare för ICG, Kabul

⁶⁰ Företrädare för Afghanistan Analyst Network, Kabul, Företrädare för UN Department for Safety and Security, Kabul

⁶¹ Företrädare för ICG, Kabul

⁶² Företrädare för UN Department for Safety and Security, Kabul

⁶³ Företrädare för Afghanistan Research and Evaluation Unit, Kabul

⁶⁴ Företrädare för Norwegian Refugee Council, Kabul

⁶⁵ Företrädare för ICG, Kabul och företrädare för Afghanistan Analyst Network, Kabul

krigsherrarnas makt. Dessa har blivit en del av systemet och kommer därför inte att kunna lämna detta utan att göra stora förluster⁶⁶.

Sammanfattningsvis bedömer flera organisationer att det inte är sannolikt att något händer väldigt fort. Stora städer och provinsstäder kommer inte att erövrats av oppositionsgrupperna. Mycket beror dock på händelseutvecklingen i Pakistan⁶⁷.

Trots detta finns det en stor rädsla bland befolkningen av utvecklingen 2014 och framåt. Denna rädsla bottnar i att talibanerna genomför högljudda kampanjer för sin sak. Även om statliga myndigheter försöker försäkra befolkningen om sin kapacitet så är många, speciellt minoritetsgrupperna uzbeker, tadjiker och hazarer oroliga⁶⁸. Många ansöker om visum till Pakistan och Iran och många skickar sina barn till Europa. Orsaken är att de vill ha en väg ut ifall det blir sämre⁶⁹. Det förekommer även att familjer försöker ha en släkting som kontaktperson i varje läger för att skapa sig en större säkerhet. Det finns en allmän oro för den ekonomiska och säkerhetsmässiga situationen⁷⁰.

5. Den allmänna situationen för mänskliga rättigheter

5.1. I städer med statlig kontroll

När staten tar kontroll över ett territorium förbättras situationen för mänskliga rättigheter. Det förekommer naturligtvis övergrepp från enskilda statliga tjänstemän, men de är inte vanliga. Myndigheterna tar generellt sett heller aldrig ut hämnd på familjemedlemmar. Om familjemedlemmar till en oppositionell har blivit hotade finns det oftast en klanfejd i bakgrunden⁷¹.

Samtliga personer vi intervjuade angav att provinsstäderna normalt har en god säkerhet. Säkerheten i kombination med möjligheten att skaffa sig ett arbete leder till en snabbt ökande urbanisering⁷².

Problemen med snabb urbanisering kommenterades av flera analytiker. De var överens om att även nyinflyttade fick tillgång till sjukhus och skolor i städerna. Att bygga sjukhus och skolor samt utbilda sjukvårdspersonal och lärare var dock en utmaning. Den snabba urbaniseringen har lett till att

⁶⁶ Företrädare för Afghanistan Research and Evaluation Unit, Kabul

⁶⁷ Företrädare för ICG, Kabul

⁶⁸ Företrädare för Afghanistan Research and Evaluation Unit, Kabul

⁶⁹ Företrädare för Svenska Afghanistan Kommittén, Kabul

⁷⁰ Företrädare för Afghanistan Research and Evaluation Unit, Kabul

⁷¹ Företrädare för Afghanistan Independent Human Rights Commission, Kabul

⁷² Företrädare för bl.a. UNHCR, Kabul, Afghanistan Independent Human Rights Commission, Kabul och Afghanistan Research and Evaluation Unit

kapaciteten är ansträngd. De statliga myndigheterna har inte tillräcklig planering för en så snabb utökning av städerna⁷³.

UNHCR varnade för att de bosatta i vissa städer inte gillade att det kom nyinflyttade som tog deras arbeten⁷⁴.

5.2. Omstridda områden

I de omstridda områdena har varken AOG eller staten fullständig kontroll. Detta skapar instabilitet och risker för civilbefolkningen⁷⁵.

Många områden har bristfällig statlig kontroll. Om detta är ett problem beror på aktiviteterna från de oppositionella grupperna och de kriminella i området⁷⁶. I många byar finns varken staten eller oppositionella grupper närvarande. Där kan situationen för mänskliga rättigheter helt hänga på byäldsten eller mullan i byn⁷⁷.

I de omstridda områden är det oftast omöjligt för myndigheterna att hjälpa personer som skadas eller hotas. Personer från omstridda områden som hotas av AGE måste flytta till statligt kontrollerade områden för att få skydd. Det råder i stort sett strafffrihet för brott som begås av kriminella och oppositionsgrupper i de omstridda områdena⁷⁸.

Det är inte bara talibaner och oppositionella grupper som opererar i de omstridda områdena utan även kriminella och illegala miliser som är ett hot mot civilbefolkningen. En brutal ledare för en milis utgör ett stort hot mot civilbefolkningen⁷⁹.

I de omstridda områdena finns sjukvård för kvinnor och barn. Dessa får dock vänta om det kommer in en sårad soldat eller milisman. Kvinnor och barn kommer först i andra hand. Det har inträffat att barn och andra civilpersoner har tvingats bort från sjukhusen när kombattanter behöver vård⁸⁰.

5.3. I områden som styrs av talibaner

När staten förlorar kontroll över ett område till talibanerna eller andra oppositionella grupper försämrar situationen för mänskliga rättigheter snabbt. Illegala vägspärrar upprättas som följs av utpressning, hot och våld. Hårda religiösa krav införs på civilbefolkningens beteende och svåra straff

⁷³ Företrädare för Norwegian Refugee Council, Svenska Afghanistan Kommittén och Afghanistan Research and Evaluation Unit, Kabul

⁷⁴ Företrädare för UNHCR, Kabul

⁷⁵ ibid

⁷⁶ Företrädare för Afghanistan Independent Human Rights Commission, Kabul

⁷⁷ Företrädare för Afghanistan Research and Evaluation Unit, Kabul

⁷⁸ ibid

⁷⁹ ibid

⁸⁰ Företrädare för Norwegian Refugee Council, Kabul

utdelas såsom amputationer och stening. Yttrandefrihet och övriga mänskliga rättigheter kan inte upprätthållas⁸¹.

5.4. Myndigheternas möjligheter till skydd

5.4.1. Polisen

Afghan National Police - ANP

Den afghanska nationella polisen (ANP) arbetar helt under Inrikesministeriet. Polisens arbetsuppgifter är säkerhet, inklusive organiserad brottslighet, vanlig brottslighet, narkotikabrottslighet och allmän ordning, gränskontroll samt anti-terrorbekämpning⁸².

Det finns idag 157 000 poliser inom den ANP. Av dessa är 2 000 kvinnliga poliser. Polisernas arbetsuppgift är att bekämpa terrorism, brottslighet kopplad till narkotika, organiserad brottslighet och övriga brott⁸³.

Av den nationella polisens resurser går cirka 70 procent åt för att bekämpa terrorism och narkotikabrott. Cirka 10 procent av polisens resurser används för försvar, t.ex. gränskontroller. Tyvärr kan bara cirka 20 procent av polisens resurser användas för normal brottslighet⁸⁴.

Den nationella polisen har närvaro i alla distrikt förutom nio. Dessa nio distrikt ligger i provinserna Helmand, Ghazni, Nuristan och Uruzgan. Den nationella polisen har närvaro i alla provinshuvudstäder förutom i Nuristan. Den nationella polisen har också närvaro i de flesta distriktshuvudstäder men utanför städerna är det sämre ställt med polisiär närvaro⁸⁵.

De flesta etniciteter är representerade inom poliskåren på alla nivåer. Några etniska problem har inte förekommit.

Om en person känner att poliserna inte sköter sitt arbete eller att de behandlas dåligt av poliserna så kan de klaga till en högre tjänsteman inom ANP, vända sig till någon organisation för mänskliga rättigheter eller massmedia. Varje år utreder ANP flera fall av misskötsamhet⁸⁶.

Flera analytiker delegationen talade med uppgav att polisen inte har resurser för att utreda vanlig brottslighet och att det inte finns tillräckliga rättsmedel för att klaga om polisen inte utför sitt arbete eller utför det på ett felaktigt sätt⁸⁷.

⁸¹ ibid

⁸² AREU - The A to Z to Afghanistan Assistance 2013

⁸³ Företrädare för Inrikesministeriet, Kabul

⁸⁴ ibid

⁸⁵ ibid

⁸⁶ Företrädare för Inrikesministeriet, Kabul

⁸⁷ Företrädare för UNAMA och Företrädare för Afghanistan Research and Evaluation Unit, Kabul

Afghan Local Police - ALP

Den afghanska lokalpolisen (ALP) bildades 2010. Programmet leds av Inrikesministeriet och poliserna är stationerade över landsbygden för att försvara landsbygdssamhällena i områden där det finns begränsade resurser från armén och nationella polisen⁸⁸.

Idag har den lokala polisen en bemanning på cirka 20 000 lokala poliser⁸⁹.

Den lokala polisen bedöms inte vara opartisk eftersom de har så nära kopplingar till samhället. Flera hävdar att den lokala polisen ibland är upphov till problemen på grund av sina nära kontakter med civilsamhällets styrande aktörer. Den lokala polisen bedöms därför inte vara rättssäker⁹⁰.

5.4.2. Domstolarna

De största permanenta rättsliga institutionerna i Afghanistan är Högsta Domstolen, Åklagarmyndigheten och Justitieministeriet⁹¹.

Domstolarna är inte rättssäkra och oberoende. De låter sig ofta styras av olika politiskt och ekonomiskt starka män eller miliser i regionen⁹².

Flera av de vi talade med anser att domstolarna inte fungerar. Det finns heller ingen process för att klaga om man är missnöjd med en domare eller åklagare⁹³.

5.4.3. Rättskipning inom civilsamhället

Det juridiska systemets räckvidd skiftar över landet. En stor del av tvister löses utanför det formella domstolssystemet, särskilt men inte enbart på landsbygden. Samhälleliga rättsliga mekanismer (shura, jirga och jalasa (möten)) löser såväl civilmål som brottmål genom islamsk lag eller traditionella sedvänja⁹⁴.

Många problem - framförallt civilrättsliga - löses av de lokala shurorna eller av byäldsten genom medling. Kvinnor kan ha problem att föra sin talan i dessa organ och behöver då stöd av en manlig företrädare eller av någon frivilligorganisation⁹⁵.

Landdispyter är vanliga mål i de lokala shurorna. Den som inte tror sig få framgång i sitt mål väljer oftast inte att komma tillbaka till byn⁹⁶.

⁸⁸ AREU - The A to Z to Afghanistan Assistance 2013

⁸⁹ Företrädare för ICG, Kabul

⁹⁰ Företrädare för Afghanistan Research and Evaluation Unit och Norwegian Refugee Council, Kabul

⁹¹ AREU - The A to Z to Afghanistan Assistance 2013

⁹² Företrädare för Afghanistan Analyst Network, Kabul

⁹³ Företrädare för UNAMA och Afghanistan Independent Human Rights Commission, Kabul

⁹⁴ AREU - The A to Z to Afghanistan Assistance 2013

⁹⁵ Företrädare för Norwegian Refugee Council, Kabul

⁹⁶ Företrädare för UNHCR, Kabul

6. Särskilt om vissa riskgrupper

6.1. Poliser

Såsom tidigare nämnts i rapporten består den afghanska nationella säkerhetsstyrkan (ANSF) av afghanska armén, som idag består av cirka 215 – 300 000 soldater⁹⁷ och av nationella polisen som består av cirka 157 000 nationella poliser⁹⁸. Därtill kommer cirka 20 000 lokala poliser⁹⁹.

Poliser – såväl nationella som lokala – har under det senaste året blivit AGE:s största måltavla. Talibanerna delar ut belöning till den som dödar en polis. Talibanerna har dock problem att attackera högre polisbefäl. De har därför börjat utse lägre polismän till måltavlor¹⁰⁰.

Afghanistan National Police (ANP)

ANP har trots säkerhetsproblemen inga svårigheter att rekrytera nya polismän eftersom det är en säker inkomstkälla och man därmed kan försörja sin familj¹⁰¹. ANP har dock svårt att rekrytera kvinnliga poliser på grund av att kvinnornas familjer är oroliga för de risker kvinnliga poliser utsätts för¹⁰².

ANP:s polisbefäl placeras på orter som inte är personens hemort. Ett polisbefäl från norr kan därför få tjänstgöra i söder. Orsaken till detta val är att polisbefälen ska vara lojala mot Afghanistan och inte påverkade av lokalsamhället, släkt och vänner¹⁰³.

Polisbefäl som hotas av AOG är svåra att flytta till en säker plats om de ska fortsätta arbeta inom ANP¹⁰⁴.

På frågan om en lägre polistjänsteman som lämnat tjänsten alltjämt är i fara fick delegationen något varierande svar. De flesta var dock överens om att han kan vara i fara om han deltagit i operationer där talibansoldater dödat eller haft något högre rang. En vanlig polis, som inte utmärkt sig i tjänsten borde kunna gå tillbaka till civilsamhället¹⁰⁵.

⁹⁷ Företrädare för Afghanistan Research and Evaluation Unit, Kabul

⁹⁸ Företrädare från Inrikesministeriet, Kabul

⁹⁹ Företrädare för ICG, Kabul

¹⁰⁰ Företrädare för Inrikesministeriet, Kabul

¹⁰¹ Företrädare för Afghanistan Analyst Network, Kabul

¹⁰² Företrädare för Inrikesministeriet, Kabul

¹⁰³ *ibid*

¹⁰⁴ *ibid*

¹⁰⁵ Företrädare för Inrikesministeriet, Afghanistan Analyst Network, Svenska Afghanistan Kommittén, Kabul

Förra året hade ANP några avhopp till talibanrörelsen. Detta år har det dock inte skett några avhopp. Talibanerna försöker dock hela tiden försöka få poliserna att avsluta sin tjänstgöring¹⁰⁶.

ANP bedöms inte ha en godtagbar rättssäkerhet eftersom det inte finns tillräckliga medel för att klaga på felande tjänstemän¹⁰⁷.

Afghanistan Local Police (ALP)

Den lokala polisen har nära koppling till det lokala samhället. Många lokala poliser är också f.d. klanmilismän (arbaki). Det är inte ovanligt att de lokala poliserna är släkt med lokala talibaner eftersom familjerna i byarna har en tendens att sprida riskerna genom att låta olika medlemmar delta på olika sidor¹⁰⁸.

Trots detta är det inte speciellt vanligt att lokala poliser byter sida¹⁰⁹. För många lokala poliser utgör arbetet huvudinkomsten i familjen vilket gör att man inte gärna lämnar ett arbete som ger fast månadslön. För andra är kampen mot talibanerna så starkt rotad i familjen att det inte finns något alternativ¹¹⁰.

Talibanerna känner sig mest hotade av ALP eftersom den lokala polisen har så stark koppling till samhället. De lokala poliserna är också mer populära bland civilbefolkningen än talibanerna hade räknat med. Detta tillsammans med tillgängligheten och att det är lättare att attackera enstaka poliser än t.ex. ISAF-styrkor är huvudorsaken till att den lokala polisen nu är mer utsatt för våld från talibanerna¹¹¹.

För den som slutar arbeta som lokal polis beror den fortsatta risken på personens status och om han uttrycker ånger. Talibanerna kan kräva böter för tidigare medverkan¹¹².

När en lokal polis lämnar sin tjänst kan han bli rekryterad av talibanerna. Om han inte går med dem, inte har några andra kopplingar till personer som bekämpar talibaner och inte varit involverad i några hårda strider mot talibanerna så kan han återvända till hemorten och ett civilt liv¹¹³.

Anhöriga till poliser

Familjer till högre officerare är en måltavla för AOG – t.o.m. i Kabul. Bröder, systrar, hustrun, barnen och fadern kan bli kidnappade för att tvinga

¹⁰⁶ Företrädare för Inrikesministeriet, Kabul

¹⁰⁷ Företrädare för UNAMA, Kabul

¹⁰⁸ Företrädare för ICG, Kabul och Svenska Afghanistan Kommittén, Kabul

¹⁰⁹ Företrädare för Svenska Afghanistan Kommittén, Kabul

¹¹⁰ Företrädare för ICG, Kabul

¹¹¹ Företrädare för UNAMA, Kabul

¹¹² Företrädare för Afghanistan Analyst Network, Kabul

¹¹³ Företrädare för ICG, Kabul

polismannen att lämna sin tjänst. I de flesta fall försvinner hotet mot familjen när polismannen lämnat sin tjänst¹¹⁴.

Familjer till poliser av högre rang kan dock skyddas. Under tjänstgöringen är de flesta polismäns familjer skyddade. Om polisen är ett befäl placerar han ofta sin familj i Kabul eller i någon annan stor stad. Den polis som arbetar på annan ort än den han kommer ifrån lämnar oftast kvar familjen i hemmaprovinen. Där skyddas de av släktingar¹¹⁵.

6.2. Statliga tjänstemän

Även om talibanernas huvudsakliga mål är den lokala polisen så utgör även statliga tjänstemän en populär måltavla där talibanerna utfäst belöning för varje tjänsteman som dödas¹¹⁶. Det har förekommit minst två stora attacker mot domstolarna bara detta år¹¹⁷.

Alla statligt anställda kan bli måltavlor för talibanernas attacker. Även personer på väldigt låg nivå kan få hot¹¹⁸.

6.3. Övriga personer som kan associeras till staten eller de utländska styrkorna

Talibanerna har en snävare definition av civila än den normalt använda. Alla människor som arbetar för regeringen är legala att döda – enligt talibanerna. Deras tolkning innefattar även att det är legalt att döda t.ex. en byggnadsarbetare som bygger hus för myndigheterna¹¹⁹.

Målinriktat våld ökar över hela Afghanistan. Måltavlorna är personer som har en inblandning – även marginell sådan – med statliga myndigheter eller utlänningar¹²⁰.

6.4. Kvinnor

En kvinna har stora svårigheter att klara sig i Afghanistan om hon inte har ett manligt familjeöverhuvud i landet. Detta manliga familjeöverhuvud bör finnas inom kärnfamiljen; fader, bröder, make och vuxna söner. Tidigare kunde en kvinna förlita sig på den utvidgade familjen för stöd. Idag är det på grund av bl.a. ekonomin nödvändigt att ha stöd inom kärnfamiljen¹²¹.

Kvinnor kan ha svårt att resa runt på egen hand i Afghanistan. Det är inga problem att som ensam kvinna byta flyg från internationellt till nationellt¹²².

¹¹⁴ Företrädare för Inrikesministeriet, Kabul

¹¹⁵ Företrädare för Inrikesministeriet, Kabul samt Företrädare för Afghanistan Analyst Network, Kabul

¹¹⁶ Företrädare för Inrikesministeriet, Kabul

¹¹⁷ UNAMA, Afghanistan: Mid-Year Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict 2013

¹¹⁸ Företrädare för Svenska Afghanistan Kommittén, Kabul

¹¹⁹ Företrädare för Afghanistan Analyst Network, Kabul

¹²⁰ Företrädare för Svenska Afghanistan Kommittén, Kabul.

¹²¹ Företrädare för IOM, Kabul

¹²² ibid

Men, för fri rörlighet över landet kräver många kvinnor eskort av manlig släkting, vilket ibland kan vara problem när man anställer kvinnor. Svenska Afghanistan Kommittén uppger att de kvinnor som de har anställda ibland känner sig otrygga. De har dock inte känt sig hotade och uppger att civilsamhället stödjer dem i deras arbete¹²³.

Inrikesministeriet är bekymrat över kvinnors tillgång till juridisk rättvisa. Det finns enheter inom polisen på vissa orter som är specialiserade på att hantera kvinnors anmälan om brott. De bygger också upp familjeenheter. ANP samarbetar även med det civila samhället för att försöka skydda kvinnor. Ett exempel på detta är ett svårt fall de fick in förra året: Z G – en kvinna som överlevde ett hedersbrott. Z G lever idag på annan ort i ett skyddat boende för kvinnor (s.k. "safe-house"). Det finns 5 – 7 skyddade boenden för kvinnor i de stora städerna, bl.a. i Kabul, Mazar-e-Sharif och Helmand. Dessa drivs av frivilligorganisationer. Kvinnohemmen är bara en tillfällig lösning. Målet är att genom samarbete med det lokala samhället få släktingarna att förlåta kvinnan så hon kan återvända hem eller att hitta andra släktingar som är beredda att skydda kvinnan¹²⁴.

Kvinnor som är involverade i tvistemål om mark har svårt att få tillgång till det juridiska systemet. Många gånger tvingas de flytta till städerna om de hotas. För att en kvinna ska kunna driva sin juridiska rätt måste hon ha stöd från sin familj. Frivilligorganisationer kan i vissa fall hjälpa till att kontakta den lokala mullan eller byäldsten för att hon ska få stöd¹²⁵.

Afghanistan International Human Rights Committee (AIHRC) är en organisation som tar emot klagomål från enskilda. De får varje år klagomål från cirka 5 000 kvinnor som behöver hjälp i familjefrågor. De börjar med att utreda problemet. Om det är nödvändigt så hjälper de kvinnan att få kontakt med ett skyddat boende för kvinnor. De kan också hjälpa henne få kontakt med Ministeriet för kvinnofrågor, andra frivilligorganisationer för kvinnor, skyddade boenden och advokater. Situationen för kvinnor i Afghanistan har blivit bättre men är ännu inte bra. Många frivilligorganisationer driver skyddade boenden¹²⁶.

Det finns en risk för att en kvinna kan få sin heder ifrågasatt om hon levt länge ensam i Europa eller rest över Europa på egen hand¹²⁷.

En positiv utveckling är att man numera - även i konservativa områden - kan skönja en positiv attityd till flickors skolgång¹²⁸.

¹²³ Företrädare för Svenska Afghanistan Kommittén, Kabul

¹²⁴ Företrädare för Inrikesministeriet, Kabul

¹²⁵ Företrädare för Norwegian Refugee Council, Kabul

¹²⁶ Företrädare för AIHRC, Kabul

¹²⁷ ibid

¹²⁸ Företrädare för Svenska Afghanistan Kommittén, Kabul

6.5. Nya riskgrupper

Valet 2014 kan komma att innebära att ytterligare grupper utsätts för hot och våld från AOG, t.ex. valarbetare. Vallokaler kommer att anordnas i skolor runt om i hela landet. Åtminstone hälften av vallokalerna kommer att kräva hög säkerhet – dvs. även kroppsvisitering av väljarna. För att kvinnor ska kunna komma och rösta kommer det därför att krävas kvinnlig personal som genomför säkerhetskontrollen av kvinnor. ANP har endast 2 000 kvinnliga poliser anställda. De kvinnor som ytterligare behövs för säkerhetskontrollen och som valarbetare kommer sannolikt att hämtas från skolorna, dvs. kvinnliga lärare. Det finns en hög sannolikhet för att denna grupp kommer att utsättas för såväl hot som våld i samband med valet¹²⁹.

7. Återvändande

7.1. Urbanisering

Det generella intrycket vid de genomförda intervjuerna var att det sker en snabb urbanisering i Afghanistan idag. Av skriftliga källor framgår att urbaniseringen 2011 beräknades ha en årlig förändringstakt på 4,41%¹³⁰ vilket får anses vara mycket högt jämfört med andra länder.

Afghanistans befolkning uppgår sannolikt till cirka 27,5 miljoner människor. Vid en av intervjuerna uppskattades att merparten av Afghanistans befolkning bor i de större tätorterna¹³¹. Enligt skriftliga källor var dock 23,5% av befolkningen bosatta i städer 2011¹³². Siffrorna är dock endast uppskattningar eftersom det inte företagits någon folkräkning i landet och det saknas ett system för folkbokföring.

Många som kommer till städerna bosätter sig i informella bosättningar i stadens ytterområden andra bosätter sig hos släktingar och vänner. Fastighetspriserna i större städer är mycket höga¹³³.

Flera organisationer uppgav att myndigheterna saknar kapacitet för att hantera den snabba inflyttningen till städerna. Det behöver byggas skolor, sjukhus och andra sociala inrättningar i mycket högre utsträckning än vad som sker¹³⁴.

Vid intervjuerna har ett flertal skäl till den snabba urbaniseringen angetts. Återinvandring, ekonomi och säkerhetsproblem anges ofta vara huvudskälen. Enligt flera källor väljer personer som återvänt från Iran,

¹²⁹ Företrädare för Afghanistan Research and Evaluation Unit

¹³⁰ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2212.html> hämtad den 22 november 2013.

¹³¹ Intervju med företrädare för NRC Kabul.

¹³² <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2212.html> hämtad den 22 november 2013.

¹³³ Intervju med företrädare för UNHCR Kabul.

¹³⁴ Intervju med företrädare för AREU

Pakistan eller något annat land ofta att bosätta sig i en stad eftersom de vant sig vid att bo i städer under den tid de spenderat i utlandet. Dessutom finns sannolikt inte deras fastigheter och mark kvar på landsbygden om de inte varit i landet på många år¹³⁵. Landstödler eller att man i samband med en tidigare flykt sålt sin mark gör det svårt att återvända till ursprungsorten¹³⁶. Därtill kommer att arbetstillfällena och de ekonomiska möjligheterna finns i städerna vilket är en starkt bidragande orsak till att såväl de återinvandrade som de som bor på landsbygden söker sig till städerna¹³⁷. Även problem rörande säkerhet och vattenrättigheter gör att man söker sig till de större städerna¹³⁸.

7.2. Social rörlighet

Den snabba urbaniseringen och det stora antalet medborgare som rör sig in och ut ur Afghanistan gör att den etniska samansättningen i landet i viss mån förändras. Delegationen har dock inte vid intervjuerna kunnat få någon information som pekar på att det förekommer uttalade etniska motsättningar i någon del av landet. Istället anger t.ex. Norwegian Refugee Council att det inte förekommer något sektaristiskt våld i Afghanistan även om populationen på de flesta platser har en blandad etnicitet. De flesta provinser har en befolkning av blandad etnicitet. Ofta är dock en etnicitet i majoritet¹³⁹.

Afghanska medborgare har fri rörlighet i Afghanistan och det finns inga legala hinder för en afghan som vill bosätta sig i ett nytt område att göra så¹⁴⁰. En person från en etnisk grupp kan normalt bosätta sig i ett område dominerat av en annan etnisk grupp om han har arbete. Det har förekommit fall där en pashtun utan problem kunnat anta ett arbete i en nordlig provins. Det är dock svårare att få t.ex. tadjiker eller hazarer att flytta till pashtundominerat område i södra Afghanistan¹⁴¹.

Etnicitet är inte en avgörande faktor vid val av bosättningsort, den avgörande faktorn är möjligheten till försörjning¹⁴². Om man har möjlighet att välja så väljer man dock ofta att bosätta sig i ett område eller stadsdel där den egna etniska gruppen finns¹⁴³.

7.3. Pågående återvändande

Sedan talibanregimen föll har mer än 5,7 miljoner afghaner återvänt till Afghanistan. Av dessa har 4,6 miljoner återvänt med stöd av UNHCR. Detta

¹³⁵ Intervjuer med företrädare för UNHCR, IOM och NRC Kabul.

¹³⁶ Intervjuer med företrädare för IOM, NRC samt AREU

¹³⁷ Intervjuer med företrädare för IOM, NRC

¹³⁸ Intervju med företrädare för AREU Kabul.

¹³⁹ Företrädare för Norwegian Refugee Council, Kabul

¹⁴⁰ Intervju med företrädare för IOM Kabul

¹⁴¹ Intervju med företrädare för NRC Kabul

¹⁴² Intervju med företrädare för IOM Kabul

¹⁴³ Intervju med företrädare för UNHCR, IOM, NRC i Kabul.

är den största insats för frivilligt återvändande som organiserats av UNHCR under de senaste 10 åren¹⁴⁴.

Under 2013 planerar UNHCR att återvända 172 000 personer till Afghanistan. Detta inkluderar 150 000 från Pakistan, 20 000 från Iran och 2 000 från andra länder¹⁴⁵.

Det sker även en återvandring av afghaner som tidigare sökt skydd i Europa. Om återvandringen från Europa är frivillig stöds den av IOM. Tvångsmässigt återvändande sköts av respektive land. Under perioden 2002 – 2012 har IOM hjälpt till med återvandring för 17 704 personer från Europa¹⁴⁶.

Både IOM och UNHCR har vissa funktioner för att följa upp hur det går för återvändarna. Det framgår dock av de genomförda intervjuerna att organisationerna inte alltid kan skilja återvändare från internflyktingar vare sig i praktiken eller i statistiken¹⁴⁷.

Trenden är att återvändare inte beger sig till sin tidigare hemort utan hellre bosätter sig i städer¹⁴⁸. De som återvänder från Pakistan och Iran hamnar ofta i informella bosättningar i städernas ytterkanter. Detta ställer till problem för afghanska myndigheter då det är en stor belastning för servicenivån på dessa platser¹⁴⁹.

Personer som återvänder frivilligt genom UNHCR:s stöd gör det till alla delar av landet. Återvändarna åker till den plats där de har möjlighet till försörjning och säkerhetssituationen är normalt sett inte en faktor vid valet av plats¹⁵⁰. Enligt UNHCRs uppfattning förekommer det att återvändare bosätter sig i områden kontrollerade av regimfientliga styrkor om de har anhöriga där¹⁵¹.

Det händer att familjer splittras efter återvändande då de väljer att bosätta sig i olika delar av landet¹⁵².

¹⁴⁴ UNHCR, 2013:

http://www.unrefugees.org/site/c.lfIQKSOWFqG/b.4950831/k.9192/Afghan_Refugees.htm
hämtad den 22 november 2013

¹⁴⁵ UNHCR 2013 UNHCR country operations profile - Afghanistan

¹⁴⁶ Intervju med företrädare för IOM Kabul.

¹⁴⁷ Intervju med företrädare för UNHCR. IOM, NRC

¹⁴⁸ Intervju med företrädare för IOM, NRC och AREU Kabul.

¹⁴⁹ Intervju med företrädare för UNHCR

¹⁵⁰ Intervju med företrädare för IOM.

¹⁵¹ Intervju med företrädare för UNHCR Kabul.

¹⁵² Intervju med företrädare för UNHCR Kabul.

7.4. Stöd till återvändare

Återvändare från Iran och Pakistan får assistans av UNHCR fram tills de anländer till Afghanistan då de får hjälp med resan till hemorten på UNHCRs finansieringscenter¹⁵³.

Efter att återvändare från Pakistan och Iran kontaktat UNHCRs finansieringscenter kan de inte följas upp ytterligare¹⁵⁴.

IOM har ett omfattande program för att hjälpa afghaner som frivilligt återvänder från Europa. IOM är involverat i flera återvändandeprogram och hanterar även vissa biståndsprogram. Den som återvänder frivilligt från Europa kan få stöd från IOM genom återvändandeprogrammen. Olika länder har olika återvändandeprogram. IOM har avtal med Danmark, Holland, Sverige, Storbritannien och Norge. IOM hjälper också till med transport till slutdestinationen om man behöver byta färdmedel i Kabul. Även om IOM inte stödjer tvångsmässigt återvändande så har de ett biståndsprogram som även är tillgängligt för de som har utvisningsbeslut som verkställts med tvång¹⁵⁵.

Ministry of Refugee and Repatriation (MORR) har ett omfattande program med stöd till återvändare, som innefattar såväl mottagande på flygplatsen olika typer av bidrag och stöd samt marktilldelning¹⁵⁶. Enligt en källa bistår dock inte MORR återvändare som kommer från väst på något sätt på flygplatsen¹⁵⁷. Enligt en annan källa bistår MORR med mark men fördelningen sker inte på ett korrekt sätt på grund av korruption och utdelad mark är av dålig kvalitet¹⁵⁸.

7.5. Resa inom Afghanistan

Afghanska medborgare har fri rörlighet i Afghanistan och det finns inga legala hinder för en afghan som vill bosätta sig i ett nytt område att göra så¹⁵⁹.

Flera källor uppger att deras personal kan röra sig fritt i landet¹⁶⁰ men att den internationella personalen måste vidta vissa försiktighetsåtgärder som t.ex. att klä sig i lokala kläder¹⁶¹, undvika att bege sig långt ut på landet¹⁶², använda sig av lokala chaufförer och/eller använda sig av en bil som åker före och kontrollerar vägen¹⁶³.

¹⁵³ Intervju med företrädare för UNHCR Kabul.

¹⁵⁴ Intervju med företrädare för UNHCR Kabul

¹⁵⁵ Intervju med företrädare för IOM Kabul.

¹⁵⁶ Ministry of Refugee and Repatriation; Legal protection and services

¹⁵⁷ Intervju med företrädare för IOM Kabul.

¹⁵⁸ Intervju med företrädare för AREU Kabul.

¹⁵⁹ Intervju med företrädare för IOM Kabul

¹⁶⁰ Intervju med företrädare för NRC, AAN SAK i Kabul.

¹⁶¹ Intervju med företrädare för AAN Kabul

¹⁶² Intervju med företrädare för SAK Kabul.

¹⁶³ Intervju med företrädare för NRC Kabul.

I de områden där konflikt pågår är det vanligt med illegala vägkontroller (checkpoints)¹⁶⁴. Det är även vanligt att kriminella utsätter resenärer för brott¹⁶⁵.

Highway 1 eller A01, som också formellt kallas ”Ringvägen”, är en 2,200 kilometer lång tvåfilig väg ringväg i Afghanistan. Vägen kopplar samman följande större städer: Mazar-e-Sharif, Kabul, Ghazni City, Kandahar, Farah och Herat. Den har också sidovägar som kopplar in Jalalabad, Lashkar Gah, Delaram, Islam Qala och flera andra städer¹⁶⁶.

Enligt flera källor är de huvudvägar som finns, t.ex. Highway 1 ofta utsatta för attacker och därför farliga att färdas på¹⁶⁷. Många av de områden som är hårdast drabbade av strider ligger runt Highway 1¹⁶⁸. Vissa delar av vägen är också avstängd t.ex. vägen mellan Kabul och Nuristan¹⁶⁹.

De grupper som källorna uppger är särskilt utsatta för risk vid resor landvägen är prominenta personer¹⁷⁰, individer som kan anses ha tagit ställning för eller emot regimen¹⁷¹ och kvinnor som saknar manligt resesällskap¹⁷². En individs etnicitet utgör som regel inget problem vid resor¹⁷³.

Även om kvinnor kan ha svårt att färdas genom Afghanistan på egen hand uppger bl.a. IOM att det inte föreligger några problem för kvinnor att resa ensamma på flyg och att byta flyg från internationellt till nationellt flyg på Afghanistans flygplatser¹⁷⁴.

¹⁶⁴ Intervju med företrädare för NRC, AIHRC i Kabul

¹⁶⁵ Intervju med företrädare för SAK Kabul

¹⁶⁶ Wikipedia: Highway 1

¹⁶⁷ Intervju med företrädare för UNDPSS, AAN i Kabul

¹⁶⁸ Intervju med företrädare för UNDPSS i Kabul.

¹⁶⁹ Intervju med företrädare för AAN i Kabul.

¹⁷⁰ Intervju med företrädare för SAK Kabul

¹⁷¹ Intervju med företrädare för IOM Kabul

¹⁷² Intervju med företrädare för SAK, NRC IOM Kabul

¹⁷³ Intervju med företrädare för IOM Kabul

¹⁷⁴ Intervju med företrädare för IOM Kabul

Källförteckning

Skriftliga källor

Afghanistan Research and Evaluation Unit - The A to Z to Afghanistan Assistance 2013 –
<http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=30237>,
hämtad den 22 november 2013.

Ministry of Refugee and Repatriation (MORR); Legal protection and services - <http://morr.gov.af/en/page/2029> , hämtad den 22 november 2013.

UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan (2013) –
<http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=30693>,
hämtad den 22 november 2013.

UNAMA Afghanistan: Mid-Year Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict 2013 –
<http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=30726>,
hämtad den 22 november 2013.

UNHCR – 2013 UNHCR country operations profile Afghanistan -
<http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/page?page=49e486eb6> , hämtad den 22 november 2013.

Wikipedia; Highway 1 -
[http://en.wikipedia.org/wiki/Highway_1_\(Afghanistan\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Highway_1_(Afghanistan)), hämtad den 22 november 2013.

Muntliga källor

Företrädare för myndigheterna

Director of communication - Ministry of Interior – Kabul 2013-10-06

Företrädare för nationella organisationer

Senior Political Researcher - Afghan Analyst Network (AAN) – Kabul 2013-10-06

Executive Director - Afghan Independent Human Right Commission – Kabul 2013-10-07

Director, Deputy Director and project coordinator - Afghanistan Research and Evaluation Unit (AREU) – Kabul 2013-10-07

Företrädare för internationella organisationer

Country Director - Norwegian Refugee Council (NRC) – Kabul 2013-10-06

Deputy Director - UNAMA HR-Office (OHCHR) – Kabul 2013-10-06

Associate Protection Officer – UNHCR - Kabul 2013-10-07

Liaison officer - International Organization for Migration (IOM) – Kabul 2013-10-07

Senior Analyst - International Crisis Group (ICG) – Kabul 2013-10-07

County Director, Director of Policy and Quality Assurance and two Security experts - Swedish Committee for Afghanistan – Kabul 2013-10-08

Senior Security Information Analyst - UN Department for Safety and Security (UNDSS) – Kabul 2013-10-08

Förkortningslista

AAN	Afghanistan Analysts Network	
AIHRC	Afghanistan Independent Human Right Commission	
ALP	Afghanistan Local Police	Afghanska lokalpolisen
ANP	Afghanistan National Police	Afghanska nationella polisen
ANSF	Afghanistan National Security Forces	Afghanska nationella säkerhetsstyrkor
AOG	Armed opposition groups	Beväpnade oppositionsgrupper
AREU	Afghanistan Research and Evaluation Unit	
ICG	International Crises Group	
IDP	Internally Displaced Persons	Internflyktingar
IED	Improvised explosive device	Hemmagjorda sprängladdningar
IOM	International Organization for Migration	
ISAF	International Security Assistance Force	Internationella säkerhetsstyrkor
MORR	Ministry of Refugees and Repatriation	
NGO	Non-governmental organizations	Frivilligorganisationer
UNAMA	United Nation Mission in Afghanistan	
UNDSS	United Nation Department for Safety and Security	
UNHCR	United Nation High Commissioner for Refugees	